

**אם ת"ח רשאי להתפלל בהרדוף באשר
שרוצה ללמוד בזמן מאוחר בלילה
ויקשה לפניו לקום להתפלל בצבור**

סמך פו

תענית י"ז בהמה יתפחה השי"ת לשטון ולשמה
תשי"ב.

מצ"ע ירדו הנכבד מהר"ר אליעזר דוד הירש
שליט"א.

הנה להתפלל בעשרה הוא חזיב מצוה על האדם
ולא רק הדור והנעלה בעולמו דהא לפרש"י
פסחים דף מ"ז וחולק דף קכ"ב מחייב לילך עד ד'
מילין כשהוא לפניו להחיל בדרך אף ששוב לפניו
יותר ללון כהא, וגם כשהייב לחזור לאחוריו עד מיל
תוספת כן בשיעור סמך צ' סעוף שי"ג, ומה מוכן שיער
מיל מחייב לילך אף כשהוא בביתו ומפורש כן
בערוך השולחן סעוף כ' ובמ"ב ס"ע ז"ב, ובצ"ס
היה מסתבר כשהוא בביתו לחייבו גם יותר ממיל
דברדוק הקלו שלא לחזור לאחוריו יותר ממיל מפני
רק ערוא, אבל כשהוא בביתו אין טעם לחילול לו
ובפ"ט שהוא לבטל בקביעות, אך לא ידוע איהו
שיעור דאין למילף מ"י מילין ההולך בדרך לפניו
שצריך לילך לשם גם מצד דרכו ואין לו סתוה
רק זה שהיה יותר רוצה ללון בבואו אבל מבינו
שהוא לטרוח בשביל תפלה בצבור אולי אינו מחייב
לחורב בהליכה ד' ליושב בביתו אין להמיר ביתו
החורב שיעור ליושב בביתו, אך לא ידוע איהו
ממיל שמינינו שיעור זה בהולך בדרך לחזור לאחוריו
כדסובר בע"ש ובמ"ב.

ומה שלא חייבו אף לטרוח טובא הוא משום דאף
במ"ע דאורייתא איבא שיעורים שלא כבאיסורים
שכלל אופן אסור ולא נחשב אוניס לא בהוצאת ממו
ולא בסירוא לחתיר ואיסורין, דהא בשצריך להוציא
חובה ממו הוא אוניס לפוטור מתעשה, לכן גם
סירוא היה שייך להחשיב אוניס אך הוא אוניס קטן
לפי מצוה הרבה אף באלי שחן רק מודרנגן ולכן
במצוה זו דמצרכי להתפלל בצבור הקלו להחשיב
הוא לאוניס כשהוא הליו יותר ממיל, והטעם אולי
מכיון שערשה ע"פ"ס מעשה מצוה דתפלה באותה
שעה הקלו לפוטור ממצוה זו דבצבור דוקא אף
באונס קטן זה דסירוא, ול"ד לשאר מצוה אף דבנו
שלא יעשה כלום בענין המצוה כשייתמצע שלכן
החמירו שלא יתחשב לאונס אלא הוצאת ממו כסד
גדול ולא סירוא אף גדולה, אבל בתפלה שיעשה
ע"פ"ס מצוה דתפלה הקלו עליו במתמצע בשביל
סירוא גדולה דהליכה יותר ממיל שלא יצטרך לילך
לקיים גם תפלה בצבור.

ואין ליריד מלשון ישחול אדם להתפלל בהרדוף
עם הצבור שבסעוף י' לומר שהוא רק מעלה בעלמא
דגם על חזיב שייך לשון זה, דהא מכיון שסירוא
מלוכה כהליכה יותר ממיל פטור, וה"י יש לומר
גם שאר טירוחות שמוזמן לאונס לומר שהוא כסירוא
דיותר ממיל, אבל כיון דיצטרך בעצמו ללון זה
שיש דבר שהוא טירוח לזה ולא לזה, לכן אמר לשון
ישחול אדם דהכוונה הוא שלא יקל לדמות כל
סירוא לטירוח דיותר ממיל אלא יחמיר בהרבה
פסעים שלא יהיה לו ברור שהוא טירוח גדולה
דצריך שידון בפניו ראש על זה.

ואף שבמ"ב ברכות דף ח' איתא שהוא משום
דבצבור נשמע ומתקבל התפלה וכן הוא ברמב"ם רפ"ח
מתפלה, מסתבר שזה עצמו עושה החזיב דאם לא היה
אשכריות לתפלתו של האדם להתקבל אפשר שלא
היתה תפלה כלל ולא היה יוצא ידי מצוה תפלה, ורק
מכיון שכל תפלה אפשר שתתקבל יוצא אדם במצוה
תפלה משום שאף אדם חזיר במצוה אפשר
שיש לו זכות שתתקבל תפלתו לראות בוכות
אבותיו וגם בוכות ואמונה בהשם ית' וקיומו
מצוה תפלה עושה, וראויה לזה משיטת הר"י בתוס'
דף כ"ב דלרוב שבמצוה צוואה במקום שהיה צריך
לחשתק שמה יש שם צוואה הואיל וחסא תפלתו
תועבה דצריך לחזור ולהתפלל משום דהואיל חסא
בתפלה זו שלכן היא תועבה ולא תתקבל בודא
מחמת חסא שבתפלתו גופה הוא כלא תתפלל כלל
וכן אפשר בשיעור סמך צ' ובסמך פ"א סעוף
כ' לה"י יתה דאף יליק דבשיעור שמשמע דאנו חזר

איחא במ"ב סק"ד שהוא מחמת דכיון שלא היה
בחדו ד' אמתה שילו לא אמרינן דה"ל לבדוקי, והא
משום דסובר דכמלא ענינו הוא רק מלא יראה וכל
שלא ראה ליבא איסור תורה אלא רק מודרנגן ולא
הסירוחיו לבדוקי כדפי' הפ"ג בשאל אברום שם
אבל גם הוא מודה דבחדו ד' אמתה כשלא ברק היתה
שם צוואה שצריך לחזור ולהתפלל, וכן פסק בר"ם
צ"ב בנצרך לנקיף דתפלתו תועבה שצריך לחזור
ולתפלל, והוא מצד חסא לא מצד הצוואה שנומצא
שם דאם מצד הצוואה היה לו להצרכי לחזור ולהתפלל
אף בנמצא במקום שלא היה צריך לבדוק וכן אף
אם באמצע תפלתו נתעורר לו תאה לנקיף אלא
דהוא רק משום חסא דבשביל זה שהתפלל בחסא
הוא דהא שלא תתקבל תפלה זו ותפלה כשליכא
אפשריות להתקבל אינה תפלה כלל, ולכן כיון שבצבור
נשמעת תמיד ותפלה יחיד אף של אדם גדול וצריך
אינו ברור שתתקבל יש חזיב על כל אדם שתתפלל
בצבור וה"י טעם זה שתפלת הצבור נשמעת יותר
עצם הדיון ממילא.

ע"כ"פ תפלה בצבור הוא חזיב וא"כ אין שייך
לחלק בין ת"ח לתום אדם אם אינו כרש"י וחבריו
שרשאים לבטל גם עיקר תפלה שדיון זה ליכא לת"ח
שבמוננו, ומש"כ הרמ"א בסעוף י"ח דאפילו בלא
עשרה עזריף להתפלל בהרדוף הקבוע לו הוא משום
מעלת ויכא דגרסי שהוא לשיטת התוס' דף ל' אף
בהרדוף עזריף מבצבור, ומש"כ שדוקא בהרדוף
אומנתו בארתי בפסרי אגרות משה על אי"ח סימן
ל"א שהוא הפרעת הרמ"א עצמו לסמוך על ה"א
ל"א שתרדפו אומנתו אף כווננו אף שלפסור תפלה
ליכא דין תרדפו אומנתו ע"ש"ש שהם דברים מוכרחין.
וא"כ הוא רק כשהצבור מתפללין בהרדוף ולא
בהרדוף במקום שגרסי שאנו מדינא אי"ח ה"ח לילך
לבהר"ג להתפלל בצבור ואדרבה עוד עזריף לו
להתפלל בהרדוף, וגם כהו מסיד הרמ"א שליך ירגיל
עצמו לעשות כן ל"ד שליך ילמדו ממנו ע"ה ותכסיל
מבהר"ג, אבל כשאם הצבור מתפללין בהרדוף מקום
דגרסי ליכא שום חזיר לת"ח אף לפעם אחד להתפלל
ביחודי, אף שהוא משום שבשביל למדו טוב לו יותר
להתפלל בהרדוף כיון שכווננו ליכא דין תרדפו אומנתו
ליפטר מתפלה ליכא גם ליפטר מתפלה בצבור כשליכא
טעם דמקום דגרסי כגון בעובדא זו שהוא בישיבה
דליקוואד דבג הישיבה מתפללים בצבור בהישיבה
דהא מקום דגרסי ליכא חזיר לשום ת"ח להתפלל
ביחודי אף שגם הוא תתפלל במקום דגרסי ופ"ש
כשהוא לא יוכל להתפלל במקום דגרסי שהוא
בהישיבה אלא בביתו שודאי ליכא חזיר.

לשנה פיינשטיין

ירידו מקירדו

[אחת-עשרה פ"א]

אך אולי לפי' השני שמכתבו שם שר' יונה אליאב
דורמב"ם מתיך בתורתו אומנת דומנו שלא לחבטל
מלמד תורה בשביל תפלה בצבור מכיון שמינינו
דלמי שתורמם אומנתם כרש"י חביוני היה פשוט
גם מתפלה עצמה, יש קצת לומר דאף בליכא חזיר
וח"כ דגרסי נמי אם יש לו בסול יהיה פטור
מלהתפלל בצבור, אבל האמת שרק באיכא מעלת
דמקום דגרסי פטור בשביל בטול תורה, דהא מפורש
בגמ' ע"ז טעם דאין לו להקב"ה אלא ד' אמת של
הלכה בלבד, אך שסובר דבשביל זה לכו עזריף תפלה
בצבור אף שהוא בבהר"ג ורק בצרוף בטול תורה
סובר ר' יונה שיותר הרמב"ם שרשאי להתפלל
בהרדוף, ולכן בעובדא זו שגם הצבור מתפללין
בהרדוף אף כשבביל בטול תורה, ובעצם אינו רואה
כיוחדי אף בטול תורה דיכיל לסוד סדר למדו באופן
שיש כאן בטול תורה דיכיל לסוד סדר למדו באופן
שלא יתבטל מתפלה בצבור ולעומת שעשה סדרו
ללמד כוונן מאחר כלילה, ה"י יכול לסוד שלמד
אותו חזון כיום בשעה שבביל עמה כיום בשביל
זה, ולא יצטרך לבטל תפלה בצבור וכל המצות
המסופעים מהם לשמוע קודש וקדושה וברכו ועניית
הרבה אמנים שלא יוכל לקיים המתפלל ביחודי.